

Handläggare
Daniel Selin
Telefon: 08-508 28 813**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2015-08-25 p. 9

Yttrande om förslag till ändringar i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen

Remiss från Livsmedelsverket, dnr 2015/7219

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens yttrande som svar på remissen
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefDaniel Selin
Avdelningschef

Sammanfattning

Rådets direktiv 2013/51/Euratom av den 22 oktober 2013 om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten syftar till att fastställa krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten.

Det föreslås att direktivet huvudsakligen genomförs i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Direktivet ställer krav på att det fastställs regler om bl.a. parametervärden, undersökningsprogram, orsaksutredning och riskbedömning. Det krävs även att det finns regler om information till allmänheten. Samtliga regler syftar till att skydda allmänheten från föroreningar i form av radioaktiva ämnen i dricksvattnet. Merparten av bestämmelserna finns redan på plats i dricksvattenföreskrifterna. Vissa ändringar av behöver dock göras för att anpassa dem till direktivets krav.

De huvudsakliga ändringar Livsmedelsverket föreslår att genomföra är följande:

- Ett nytt begrepp – ”parametervärde” - införs i föreskrifterna. Till skillnad från avvikelser från gränsvärden, då åtgärder alltid krävs, medför överskridande av ett parametervärde krav på åtgärder endast om det har identifierats en risk för människors hälsa.
- Gränsvärdet för tritium ändras till att bli ett parametervärde. Därutöver införs parametervärden för total alfaaktivitet och total betaaktivitet.
- Det införs regler om undersökning av total alfaaktivitet, total betaaktivitet samt tritium liksom regler för beräkning av indikativ dos.

I direktivet ges möjlighet att göra undantag från kraven på kontroll om det på ett tillförlitligt sätt kan visas att nivåerna av radon, tritium och den beräknade indikativa dosen under en viss tidsperiod inte förväntas överskrida de fastställda parametervärdena. Detta innebär att ytvattentäkter undantas från de nya bestämmelserna såvida inte artificiell radioaktivitet förekommer.

Föreskrifterna förslås träda i kraft den 28 november 2015.

Bakgrund

I Rådets direktiv om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten finns krav på att medlemsstaterna ska fastställa parametervärden för radon, tritium och indikativ dos i dricksvatten samt upprätta kontrollprogram (undersökningsprogram) för dessa parametrar.

Om parametervärdena överskrids ska orsaken till överskridandet omedelbart utredas. Vidare ska en bedömning göras avseende vilka risker detta kan vara förenat med för människors hälsa (riskbedömning). Om en risk för allmänhetens hälsa identifieras ska korregerande åtgärder för att sänka halten radioaktiva ämnen i dricksvattnet vidtas (riskhantering). Allmänheten ska informeras och ges råd om en risk ur strålskyddshänseende identifieras.

Direktivet medger att undantag meddelas från kontroll av dricksvatten om medlemsstaten genom övervakningsprogram och andra undersökningsprogram kan visa att nivåerna av de aktuella parametrarna radon, indikativ dos och tritium kommer att understiga de värden som fastställs i direktivet under en viss

angiven tidsperiod. Till följd av tillgängliga data och de utredningar som har gjorts kommer det att finnas möjlighet att utnyttja direktivets flexibilitet i denna del. Strålsäkerhetsmyndigheten i samråd med Sveriges geologiska undersökning gör bedömningen att halterna av naturligt förekommande radioaktiva ämnen i ytvatten är mycket låga och att det därmed inte finns någon risk för överskridande av parametervärden med avseende på naturliga radionuklider i dricksvatten som kommer från en ytvattentäkt. Undantag bör mot denna bakgrund meddelas för kontroll av naturliga radioaktiva ämnen (analys av radon samt screening av total alfaaktivitet och total betaaktivitet) för dricksvatten som kommer från en ytvattentäkt. Direktivet kommer alltså inte att genomföras i denna del och underlag för detta beslut om undantag kommer att skickas till kommissionen, baserat på underlag som Strålsäkerhetsmyndigheten tillhandahåller.

Beträffande artificiella radioaktiva ämnen (analys av tritium samt screening av total alfaaktivitet och total betaaktivitet) finns tillgängliga data och utredningar som visar att merparten av alla dricksvattenanläggningar inte tar sitt vatten från en vattentäkt som medför risk för överskridande av parametervärden för artificiella radioaktiva ämnen. För ett antal dricksvattenanläggningar saknas dock underlag för att meddela undantag från direktivet varför ett krav på kontroll kommer att införas i föreskrifterna i denna del. Beslut om undantag från undersökning kan sedan fattas av den ansvariga kontrollmyndigheten i enskilda fall av kommunen. Sådana beslut kommer att kunna fattas för merparten av dricksvattenanläggningarna i Sverige.

Direktivet ställer också krav på att de laboratorier som analyserar prov har ett system för kvalitetskontroll som kontrolleras av ett fristående organ, vilket ska vara godkänt av en behörig myndighet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen tillstyrker förslaget om ändringar av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Den absolut största dricksvattenanläggning som för närvarande är föremål för offentlig kontroll inom Stockholms stad är Stockholm Vatten AB:s distributionsnät. Dricksvattnet tas ur Mälaren och renas i Norsborg eller Lovöns vattenverk. Botkyrka och Ekerö kommun ansvarar för kontrollen av dessa vattenverk. De nya reglerna gäller både för vattenverk och för distributionsnät så alla tre kommunerna ansvarar för att utföra kontroll av Stockholm

Vatten AB. Eftersom dricksvattnet inte är grundvatten utan ytvatten kommer provtagning av naturliga radioaktiva ämnen vara undantagen. Det ankommer dock på Stockholms Vatten AB att utreda huruvida Mälaren – och i förlängningen dricksvattnet – kan vara påverkat av antropogena tritiumkällor (en källa som kan härledas ur mänskliga aktiviteter) eller källa till artificiella radionuklider inom tillrinningsområdet. Om så är fallet behöver det fastställda egenkontrollprogrammet revideras och ytterligare parametrar läggas till den regelbundna provtagningen som Stockholm Vatten AB är skyldiga att utföra. Vid en sådan situation har Miljö- och hälsoskyddsnämnden emellertid möjlighet att besluta om undantag från kontroll om utredning visar att det inte finns risk för överskridande av värdena, trots förekomst av artificiell radioaktivitet.

Slut

Bilagor

1. Missiv till dricksvattenremiss
2. Föreskriftsförslag
3. Konsekvensutredning